

REGULERING AV FISKET ETTER TOBIS I 2021

1 SAMMENDRAG

Fiskeridirektøren foreslår at tobisforvaltningen i 2021 blir fastsatt i henhold til den områdebaserte forvaltningsmodellen.

I reguleringsåret 2020 ble det tatt store kvanta hyse og hvitting som bifangst i tobisfisket, noe som historisk sett er uvanlig i dette fiskeriet. Fiskeridirektoratet mener at det er nødvendig å innføre et *Real Time Closure* (RTC)-system i tobisfisket for å kunne avbøte situasjoner med mye bifangst av andre arter. Fiskeridirektoratet vil på et senere tidspunkt foreslå kriterier for et slikt RTC-regime og behandle denne saken i nær dialog med næringen, i tråd med samarbeidet i tobisforvaltningen ellers.

2 FORVALTNINGSMODELLEN FOR TOBIS

Forvaltningen av tobis har vært under utvikling siden 2010. Gjeldende forvaltningsmodell er utviklet i nært samarbeid mellom næringsorganisasjonene, Havforskningsinstituttet (HI) og Fiskeridirektoratet. Modellen har vært drøftet og evaluert underveis, siste gang i januar 2020. Siden forvaltningsmodellen ble innført har tobisbestandens utvikling vært meget positiv.

Hovedpunktene i forvaltningsmodellen er som følger:

- Forvaltningen skjer på grunnlag av områdebasert forvaltning. Dette innebærer at tobisfeltene deles inn i forvaltningsområder. Hvert av forvaltningsområdene deles i to eller tre underområder. Hvilke forvaltnings- og underområder som skal være åpne for fiskeri beslutes etter at HI har gitt råd om foreløpig kvote før sesongstart, og i henhold til oppdatert råd etter tobistoktet om våren. I forvaltningsområder som er delt i tre underområder vil underområde c alltid være åpent dersom underområde a eller b er åpne.
- Fisket foregår i perioden 15. april til 23. juni.
- Det er fastsatt et minstemål for tobis på 10 cm. Områder kan stenges dersom mer enn 10 % av fangsten, i antall, per hal er under 10 cm.
- Tobiskvoten fastsettes for hele NØS unntatt forvaltningsområde 5 (Vikingbanken).

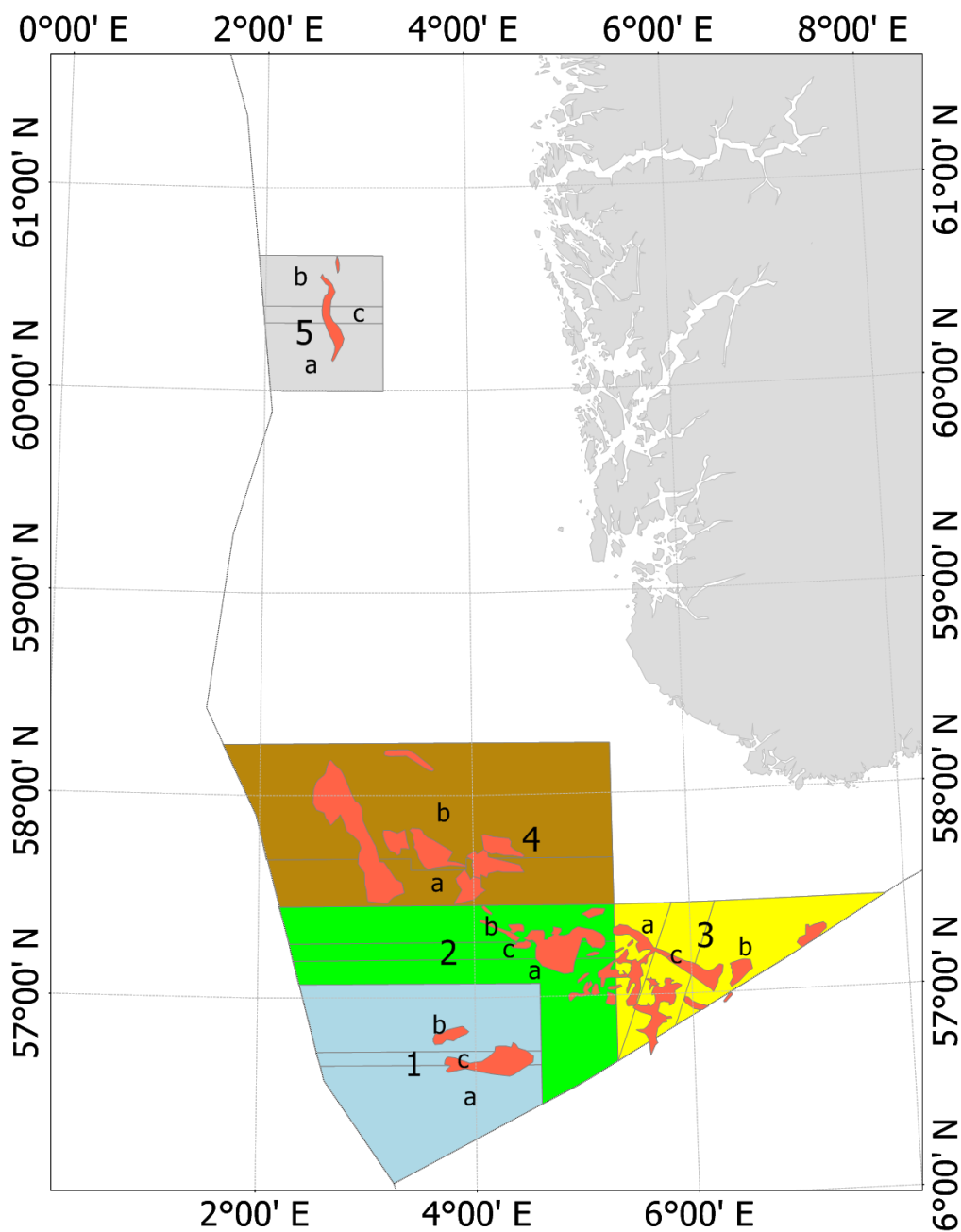
Dersom HI anbefaler at det åpnes for fiske i forvaltningsområde 5 (Vikingbanken), settes en egen kvote for dette området. Utover dette gjennomføres forvaltning av tobis på Vikingbanken i henhold til forvaltningsmodellen.

3 TOBISSESONGEN 2020

3.1 Bestandens tilstand og reguleringer

Den 17. februar 2020 kom det et foreløpig råd fra HI for tobisfiskeriet i 2020. HI tilrådet en foreløpig kvote i NØS på inntil 70 000 tonn og at underområdene 1a, 1c, 2b, 2c, 3b, 3c og 4a, (se figur 1) kunne åpnes for tobisfiske i perioden 15. april – 23. juni.

Disse rådene ble fulgt når *forskrift om regulering av fisket etter tobis i 2020* ble fastsatt den 23. mars 2020. Kvoteenheten ble satt til 2,45.

Figur 1. Kart over tobisområdene i NØS (røde felt) og inndeling av de norske forvaltningsområdene. Gyldig f.o.m 2020.

Fisket startet godt og i begynnelsen av mai var over 60 000 tonn tatt. Flere fartøy hadde fisket sin kvote og enten gått på annet fiske eller avventet kvoteøkning. Normalt gir HI råd om endelig tobiskvote for sesongen etter at det årlige tobistoktet er ferdig, rundt 15. mai. Til tross for at toktet ikke var ferdig sendte Fiskeridirektoratet forespørsel til HI om de på dette tidspunkt hadde tilstrekkelig informasjon til å gi råd om midlertidig økning, i påvente av at det endelige rådet ville bli gitt. Henvendelsen var begrunnet i at en midlertidig økning av kvoten ville bidra til kontinuitet i fisket, redusert press på landindustrien og bidra til at totalkvoten ble fisket opp innen sesongslutt 23. juni. HI svarte at tilgjengelig informasjon tilsa at kvoterådet kunne økes fra 70 000 tonn til 110 000 tonn. Kvoten ble økt til 110 000 tonn den 6. mai og kvoteenheten fastsatt til 3,82.

HI kom med sitt endelige kvoteråd den 14. mai der de tilrådte at årets tobiskvote kunne fastsettes til 250 000 tonn. Dette er det høyeste rådet HI har gitt og en dobling av fjorårets kvote.

I rådet ble det vist til at tobistoktet viste store mengder tobis i sørlige del av Nordsjøen og at biomassen var den høyeste som er observert i tokstserien (startet i 2009). Bestanden ble beskrevet som godt spredt mellom de ulike tobisbankene og tre av fire påfølgende årsklasser var over middels sterke. Rekrutteringen av 2019-årsklassen var historisk sterk, antall toåringer (2018-årsklassen) over middels høy og den meget sterke 2016-årsklassen er fortsatt tallrik. I tillegg var mattilgangen god, noe som resulterer i god kondisjon og individuell vekst.

Fiskeridirektoratet besluttet å følge rådet fra HI. Kvoten ble 14. mai fastsatt til 250 000 tonn mens kvoteenheten ble satt til 8,71.

3.2 Anmodning om forlengelse av sesongen

I slutten av mai ble Fiskeridirektoratet anmodet av Norges Fiskarlag og Fiskebåt om å forlenge tobissesongen til 1. juli. I henvendelse 28. mai ba Fiskeridirektoratet HI om å vurdere anmodningen. I vurderingen fra HI av 4. juni ble det vist til at tobisforvaltningen skjer i henhold til en modell som er basert på en rekke tiltak, herunder sesongavslutning 23. juni for å hindre fiske på tobisyngel. Det ble påpekt at forvaltningen ser ut til å fungere bra og at dersom deler av planen skal modifiseres bør alle komponentene ses under ett.

Videre bemerket HI:

«Hovedårsaken til at man avslutter tobissesongen 23. juni er at tobisyngel typisk samler seg på tobisfeltene i juni. Samtidig faller ofte fangstratene av voksen tobis i siste halvdel av juni. Denne kombinasjonen sannsynliggjør et potensielt stort uønsket yngelfiske mot slutten av juni.»

Med dette frarådet HI en utvidelse av tobissesongen ut over 23. juni.

Fiskeridirektoratet la vekt på HI sin vurdering og av slo 8. juni anmodningen fra næringen om å forlenge tobissesongen. I begrunnelsen ble det særlig lagt vekt på at en forlengelse av tobissesongen gir økt sannsynlighet for et potensielt stort uønsket yngelfiske. Videre ble det vist til den etablerte forvaltningsmodellen for tobis og at det ville være uheldig å fravike modellen, særlig når de samlede tiltakene i modellen har bidratt til en positiv utvikling av bestanden. Det ble til slutt påpekt at refordeling kunne gjennomføres dersom det var rom for dette.

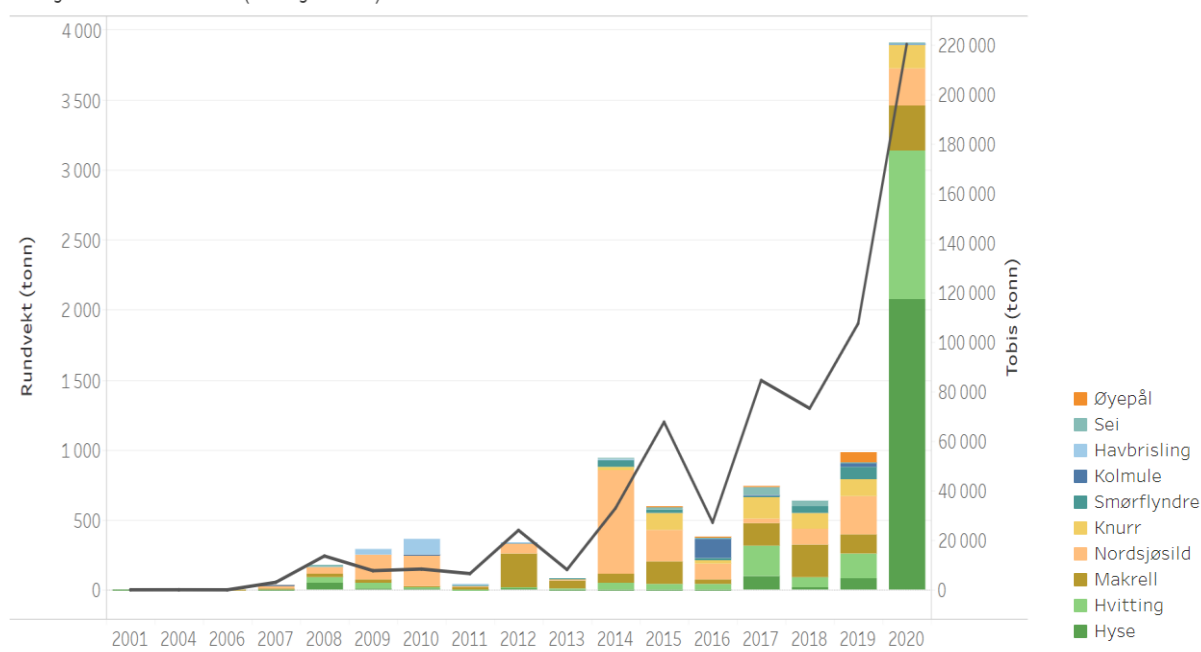
3.3 Fisket i NØS

Fisket var godt hele sesongen. Første fangst ble meldt inn via ERS den 15. april. I april ble det tatt vel 41 000 tonn, i mai knapt 116 000 tonn og 87 500 tonn i juni. Totalfangsten ble 244 379 tonn. I tillegg fisket svenske fartøy 754 tonn. På grunn av høy innblanding av tobisyngele under minstemål opprettet Kystvakten et aktsomhetsområde på Ytterbanken i forvaltningsområde 2b og 2c fra og med 18. juni og ut sesongen.

3.4 Bifangst

Registrert bifangst av annen fisk enn tobis har i 2020 vært mye høyere enn tidligere år, jf. figur 2. Hyse og hvitting utgjør hoveddelen av bifangststartene.

Bifangst i tobisfiskeri over tid (ti viktigste arter)

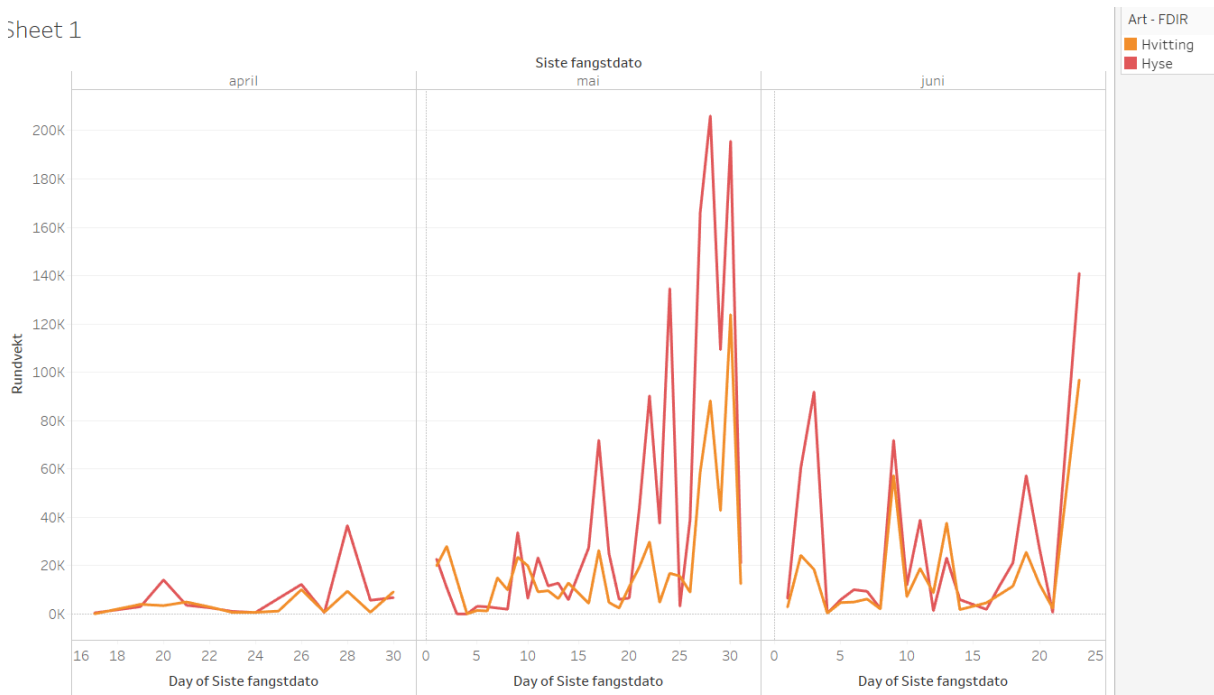
Figur 2. Bifangst i tobisfisket etter år. Sluttseddelregisteret.

Totalt er det registrert 2 077 tonn hyse i tobislandingene, 1 061 tonn hvitting og 853 tonn av andre arter. Kvantumet utgjør 26 % av Norges hysekvote i Nordsjøen og 87 % av hvittingkvoten i samme område, og førte til at hvittingfisket ble stoppet 17. juli. Ifølge informasjon fra Kystvakten og Fiskeridirektoratets kontroller var det hovedsakelig fisk under minstemål som ble tatt som bifangst.

Problemet var spesielt stort i siste halvdel av mai, begynnelsen av juni og i slutten av sesongen som vist i figur 3. I løpet av sesongen utgjorde fangstene av hyse og hvitting ca. 1,3 % av totalfangsten, men enkelte dager i slutten av mai var den inntil 4 %.

Den 27. mai meldte Kystvakten om stor innblanding av hyse og hvitting i tobisfangstene, særlig på ett av tobisfeltene. Innblandingen var likevel innenfor tillatt bifangstgrense på 10 % ettersom tobiskvantaene i fangstene var store. Næringsorganisasjonene ble kontaktet og informert om situasjonen. Flåten ble henstilt om å ikke fiske i områder hvor det var høy risiko for å få mye bifangst, selv om innblandingen var innenfor tillatt grense på 10 %. Samtidig ble kontroll med landinger intensivert.

Sheet 1

Figur 3. Fangst av hyse og hvitting i tobisfisket etter dager. Sluttseddelregisteret.

ICES rapporterer om at 2019-årsklassen av hyse er den største siden 2013, og at 2019 årsklassen av hvitting er også blant de største i flere år. Dette kan være en delforklaring på det store innslaget av disse artene i tobisfisket i årets sesong.

4 REGULERING AV FISKET ETTER TOBIS I 2021

Fiskeridirektoratet legger til grunn at fisket etter tobis i 2021 blir regulert i henhold til den områdebaserte forvaltningsmodellen. Dette innebærer at HI gir råd om foreløpig kvote tidlig i 2021, samt råd om hvilke områder som kan åpnes for fiske. Det vil bli fastsatt en kvoteregulering med grunnlag i det foreløpige rådet. Reguleringen vil så bli justert når endelig råd foreligger etter tobistoktet våren 2021.

4.1 Innblanding av tobis under minstemål

I forvaltningsmodellen er det fastsatt et minstemål for tobis på 10 cm. Områder kan stenges dersom mer enn 10 % av fangsten per hal er tobis under 10 cm, målt i antall.

Selv om tiltaket er en del av forvaltningsmodellen, var det ikke inntatt en bestemmelse om dette i kvoteforskriften for 2020. Erfaringene fra sesongen 2020 - hvor Kystvakten opprettet et aktsomhetsområde 18. juni i forvaltningsområdene 2b og 2c som følge av stor innblanding av tobis under minstemål - taler for at tiltaket må implementeres i 2021.

Fiskeridirektøren foreslår at Fiskeridirektoratet kan stenge områder for fiske etter tobis i inntil 14 dager, hvorefter området gjenåpnes automatisk, dersom det påvises mer enn 10 % tobis under minstemål målt i antall i de enkelte fangster. Områdene stenges basert på prøver og anbefalinger innhentet fra Kystvakten eller Fiskeridirektoratets sjøtjeneste. Tobisfisket er et intenst fiske der store fangster tas på kort tid på relativt små felt og hvor sammensetning av fisk i området er relativt lik. Derfor er det tilstrekkelig med én kvalifisert prøve for å kunne stenge områder for fiske etter tobis.

5 BIFANGST AV ANDRE ARTER

Etter gjeldende regelverk er det ved fiske etter tobis med mindre maskevidde enn 16 mm forbudt å ha mer enn 10 % bifangst i vekt av andre fiskearter i de enkelte fangster og ved landing, jf. forskrift 22. desember 2004 nr. 1878 om utøvelse av fisket i sjøen (utøvelsesforskriften) § 37 tredje ledd. I områdene utenom Skagerrak er det adgang til å ha inntil 10 % av den enkelte art under minstemål i antall i de enkelte fangster, jf. utøvelsesforskriften § 46 første ledd.

Historisk sett har fisket etter tobis vært å regne som et relativt rent fiskeri med lite bifangst når det er god tilgang på tobis i de ulike feltene. Årets sesong har imidlertid vist at det kan være mye bifangst av annen fisk på enkelte felt hvor arter som blant annet hyse og hvitting er i sterk vekst og opptrer på feltene samtidig med et pågående tobisfiske. Årets bifangst, hovedsakelig fisk under minstemål, ble oppbevart og landet sammen med tobis og ble levert til oppmaling, jf. utøvelsesforskriften § 49. I 2020 ble det totalt registrert 2 077 tonn hyse i tobislandingsene, 1 061 tonn hvitting og 853 tonn andre arter. Kvantumet utgjorde 26 % av Norges hysekvote i Nordsjøen og 87 % av hvittingkvoten i samme område, og førte til at hvittingfisket ble stoppet 17. juli.

For å redusere risikoen for at det blir tatt store kvanta bifangst av andre arter i tobisfisket – fangster som går til oppmaling - mener Fiskeridirektoratet at det er behov for å innføre nye reguleringstiltak.

Redskapstekniske løsninger som bruk av sorteringsrist anses ikke å være en relevant løsning på kort sikt. Dersom en skulle bruke sorteringsrist for å sortere ut småfisk av artene hyse og hvitting måtte spileavstanden i ristene settes betydelig lavere enn det som tradisjonelt benyttes i småmasket trål etter øyepål og kolmule. Forsøk og erfaringer ved bruk av slike selektive løsninger i småmasket trål har vist at om spileavstanden settes for lavt oppstår det en situasjon med redusert vanngjennomstrømming i trålen, som gjør at det enten oppstår store tap av målarten det fiskes på når denne går ut gjennom fiskeutslippet, eller så samler fisken seg opp foran selve ristene med det resultat at redskapen kan sprenges (revnes eller går i stykker). Denne vurderingen baserer seg på tidligere forsøk med selektive løsninger i fiske med småmasket trål etter øyepål og kolmule, samt bruk av sorteringsrist i fisket med trål etter NVG-sild og lodde.

For å kunne avbøte situasjoner med mye bifangst av andre arter i tobisfisket finner Fiskeridirektoratet at den beste løsningen er å innføre et RTC-regime. Dette er et utprøvd tiltak som en har gode erfaringer med i andre fiskerier i Nordsjøen, jf. utøvelsesforskriften § 47 andre og tredje ledd.

Fiskeridirektoratet vil på et senere tidspunkt foreslå kriterier for et slikt RTC-regime og behandle denne saken i nær dialog med næringen, i tråd med samarbeidet i tobisforvaltningen ellers.